

So'z haqida so'z

Najmiddinova Sarvara Samariddinovna

O'zbekiston Davlat San'at va Madaniyat Institutining Farg'ona Mintaqaviy filialining Qo'girchoq teatr aktyorligi 2-kurs talabasi

najimiddinovasarvara@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada, shoir, yozuvchi va aktyorning ziynati bo'lgan, ya'ni she'rlarda, ruboiy, g'azallarda uchragan so'zlarning mazmun mohiyati haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: Aktyor, Teatr, g'azal, so'z, notiq, she'r.

Har bir notiqning nutqi mazmun mohiyatiga boy bo'lishi uchun, albatta, so'z boyligi ko'p bo'lishi lozim. Ko'plab shoirlarning she'r va hikoyalariga nazar tashlasak so'zlarning eng dona durlarini terib olganini ko'rishimiz mumkin. Shuningdek, Navoiyning ijodidagi so'zlariga ham e'tibor berish kerak. Sababi, Navoiyning g'azallarida so'zlarning ma'no mazmuniga urg'u berilgan va alohida o'ringa ega.

Yaxshi muomala va samimiy munosabat qalblarga sevinch bag'ishlaydi. Sevinchga to'la qalblar faqat yaxshilik istaydi. Hamsuhbatingiz qalbiga sevinch taqdim etishingiz gunohlaringiz kechirilishiga sabab bo'ladi.

So'z guhariga erur oncha sharif.

Kim, bo'la olmas anga gavhar sadaf.

To'rt sadaf gavharning durji ul

Yetti falak axtarining burji ul,

- deb Alisher Navoiy so'zga ta'rif beradi. Shuningdek, "Farhod va Shirin" dostonida ham shoir so'zga alohida urg'u berib:

Sozdin o'likning tanida ruhipok,

Ruhdog'i tan aro so zdin halok.

Turguzib o'Iganni kalomi fash

O'ziga "Jonbaxsh" laqab deb Masih
So'z din yetib o'tga azamat hall,
So'z yukiga xomil o'lub Jabroil.
Tangriki insonni gilib ganju roz,
So'z bila hayvondin ancha imtiyoz..
Danovu dur so zini afsona bil,
So'zni jahon bahrida durdona bil,
a deb tariflaydi
Quloqda asra garonmoya so'zniyu fikr et,
Ki dursiz o'Isa ne bolg'usidir sadaf holi.
So'zingni dog'i ko'ngil ichra asragilkim, hayf, Kim o'yla durni go'haridin
etgasen xoli.

Navoiy

Bilib so'zlagin, so'z bilikka sonur,

Biliksiz so'zi o'z boshini yeyur.

O'qushga, bilikka bu tilmochi til,

Yorutochi erni yo'riq tilni bil.

So'z ichra mudom aql yashirindur,

So'z chimildig'u, aql kelindur.

Yusuf Xos Hojib.

Nosir Xusrav.

Tildagi ketma-ket xatoga, hayhot,

Chiroyli kiyimlar berolmas najot.

So'zing kiyimingdek bekamu ko'st gil

Yoki kiyimingni so'zingga, Jomiy.

Abdurahmon Jomiy.

Nodonlardek yuzlab so'zni qilma qator, Donolardek bir so'z degil, lek
ma'nodor.

Sa'diy Sheroziy. Har so'zning oz joyi bor, Har nutqning makoni.

Hofiz Sheroziy, So'z bilan bo lup bu olam paydo, So z bilan bo lup bu odam

paydo. Muhammad Solih. Men, aql barkamolligi nuqtai nazaridan qaraganimda, so'zdan mo'tabarroq va qalbimdan buyukroq hech narsa topmadim. Chunki undan afzalroq biror narsa bo'lganida edi, Haq taolo payg' ambar (s.a.v.) ga o'sha narsa bilan murojjaat gilgan bo'lardi.¹

Yuqorida ko'rgan g'azallarimiz kabi har bir ijodiy namunalardagi so'zlarning ma'no va mazmuni mavjud. Agar ijodkor chin dildan so'zlarni mohiyatiga e'tibor qilsa, undan mukammal tahlilchi yoki yaxshigina so'z ustasi chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. N. Bekmirzayev

NOTIQLIK SAN'ATI

ASOSLARI. Toshkent-2008

2. Bekmirzayev N. Notiqlik asoslari. - T., "Fan", 2006.

3. Bekmirzayev N. Notiqning yon daftari. T., - "Fan", 2007.

4. Bekmirzayev N. Nutq madaniyati va notiqlik asoslari. - T., "Fan", 2007.

5. Begmatov E. Adabiy talaffuz normalari. — T. O'zbekiston", 1982

6. Z.M. Bobur. "Boburnoma"- T., "Fan", 1960.

7. Волков А.А. "Курс русской риторики" - М., 2001.

8. Jumaxo'ja N.A. "Istiqlol va ona tilimiz". - T. "Shara",

1998

9. Jumaniyozov R. "Nutqiy mahorat". - T., "Adolat", 2005.

10. Kaykovus "Qobusnoma". — T., "Meros", 1992.

11. Kaykovus "Qobusnoma". — T. O'qituvchi", 2006.

12. Карнеги Д. "Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично". — Т., "Sharq", 1992.

13. Кузнецов И.Н. Современная риторика", - М., 2003.

¹ Umar Xayyom "Navro'znoma" kitobidan
www.tadqiqotlar.uz